

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Cap. 3. De irregularitate ex homicidio voluntario propriè dicto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

num. 2. Nam illa proteſtatio, quoad actum externum, cuiusque circumſtantias externas, eſt vera proteſtatio, non ficta: Eccleſia autem tantum iudicat de externo.

17 De Aduo-
gato
Tertio: Aduocatus fit irregularis, ſi patrocinetur accuſatori in cauſa ſanguinis, Capit. *Aliquantos*, diſt. 51. Secus vero, ſi patrocinetur reo, etiamſi contingat accuſatorem, ob defectum probationis vel calumniam, pena talionis plecti: quod eſt contra Nauarrum num. 212. Sentit Couarruias §. 5. num. 7. Et ratio eſt, quia mere per accidens ſequitur mors accuſatoris, cum hic Aduocatus ſolum intendat defendere reum.

Proteſtatio nihil iuuat Aduocatum; nam hæc ſola eſt pro accuſatore, ne Clerici impediatur accuſare, quando id eſt neceſſarium ad repellendam iniuriam.

18 De Teſte.
Quarto, Teſtis fit irregularis, ſi ex ipſius teſtimonio ſequatur mors, vel mutilatio per Iudicem: nec excuſatur proteſtatione, quod non intendat Iudicium ſanguinis; quia id Iure non eſt expreſſum, niſi de accuſatore.

Probabile tamen eſt, teſtem excuſari in eo caſu, in quo tenetur in conſcientia teſtari, præſertim ſi proteſtationem adiungat, quamvis hæc etiam non videatur eſſe neceſſaria. Nam in ſimili caſu, quando videlicet obligatur defendere Rempublicam vel proximum, poſſet inuaſorem etiam occidere abſque irregularitatis nota, vt ſuperius dictum eſt.

19 De Nota-
rio,
Quinto: Notarius, qui ſententiã, vel dictat (etiam non ſcribat) aut recitat. Item qui ſciens aut prudens litteras ſcribit, quibus mors aut mutilatio præcipitur.

Vbi tamen ſemper aduertendum eſt, Vtrum cõſeatur moraliter ad mortem, vel mutilationem alterius concurrere: ſi enim non concurrat, non erit irregularis. Vide Nauarrum num. 212. Vnde probabile eſt, famulos Notariorum, qui ſententiam iudiciariam tranſcribunt, non fieri irregulares; quia non efficaciter cenſentur cooperari occiſioni; ſicuti famulus vſurarij ſcribens in libro rationem dati & accepti, non cooperatur ad vſuras, vt alibi dictum eſt. Secus de Notario, qui ſubſcribit, & auctoritatem tribuit Scripturæ. Nec obſtat Cap. *Aliquantos*, diſt. 51. Quia ſolum loquitur de Aduocatis, militibus, & curialibus, id eſt, officialibus curiæ, vt explicat Gloſſa, vbi non continentur famuli Notariorum.

20 De Mini-
ſtris Iuſti-
tia,
Sexto: Omnes Miniſtri Iuſtiæ, & alij qui efficaciter cenſentur ad mortem, vel mutilationem cooperari. Vide Nauar. cap. 27. num. 209. & ſeq. Qui vero non cenſentur cooperari, etiamſi interſint dum fertur ſententia, vel dum fit executio, non ſunt irregulares.

Si impetres
miciem
mortem,
Vnde inferitur Primò: Non eſſe eum irregularem, qui à Iudice impetrat, vt reus mitiore breuioreque morte afficiatur, verbi gratia, vt potius gladio feriat, quam lento cremetur igne: vel vt ſaccus pulueris applicetur cordi, ne diu crucietur igne. Ratio eſt, quia hic non cenſetur cooperari abſolute eius morti, aut iuuare Iudicem; ſicuti nec is, qui impetrat, vt reus, qui erat occidendus, ſolum mutiletur: Tum quia, ſi iſte reus iniuſte plecteretur, ad nullam teneris reſtitutionem, quod eſt ſignum quod ad eius mortem non ſis cooperatus, dum leuiorem mortem impetraſti; Tum denique, quia hæc irregularitas

contrahitur ex defectu lenitatis: atqui is qui ſic impetrat, habet perfectam Chriſtianam lenitatẽ. Adde, nullo Iure contrarium probari poſſe.

Inferitur Secundò: Idem probabile eſſe de ijs, qui vendunt funes, gladios, ligna, & alia huiusmodi, ſi paſſim omnibus vendant: quia probabile eſt, non cenſeri moraliter cooperari, niſi id faciant ob illum finem, idque externo ſigno prodant.

Si vendas
inſtrumenta
mortis.

DVBIVM VI.

Quis poſſit diſpenſare in hac irregularitate
proveniente ex defectu lenitatis.

Reſpondeo & Dico Primò: Episcopum non videri hæc poſſe diſpenſare, vt plerique Doctores affirmant. Ratio eſt, Quia ante Concilium Tridentinum non poterat, & per Concilium non eſt ei facta poteſtas, niſi in irregularitate orta ex delicto occulto: hæc autem ex delicto non oritur.

21
Quidam
negant Epi-
ſcopum
poſſe.

Nota tamen, non eſſe improbable, Episcopum poſſe in hac diſpenſare, vt docet Couarru. §. 3. in fine. Ratio eſt, Quia iſtud homicidium æquiparatur homicidio caſuali in Iure (id eſt, quod caſu factum eſt) in quo poteſt Episcopus diſpenſare. Vnde per quendam *Enchiridionem* colligimus, ſimili modo poſſe diſpenſari in iſto.

Probabili-
ter poteſt.

Dico Secundò: Omnes eos poſſe abſolute in hac irregularitate diſpenſare, qui habent priuilegium diſpenſandi generatim in omni irregularitate, exceptã homicidij voluntarij, mutilationis, bigamiæ, & defectus natalium. Ita Caietanus Verbo *Irregularitas*, in fine. Couarruias ſuprà §. 3. & inſinuat Nauarr. num. 240. Ratio eſt, Quia hæc irregularitas non eſt proprie ex homicidio. Nam homicidium eſt iniuſta occiſio, vt recte Nauarrus ſuprà. Hinc ſequitur, ſi Clericus in bello iuſto aliquem occideret, quamuis peccaret contra præceptum Iuris, non tamen committeret homicidium; quia non iniuſte occideret: ac proinde irregularitas eius poſſet per tale priuilegium tolli.

Habentes
priuilegiũ

CAPVT III.

De Irregularitate ex homicidio vo-
luntario proprie dicto.

Nota ex Couarruio parte 2. num. 2. homicidium dici *Voluntarium*, quod in ſe voluntum eſt, vel in cauſa proximã: vt ſi ſciens & volens propines ei venenum, vel traicias pectus aut caput. Quod autem præter intentionem euenit ex opere, dicitur *Caſuale*.

22
Homicidij
voluntarij
& caſualis
quid.

DVBIVM I.

Quando multi concurrunt ad vnus occiſionẽ,
quinam efficiantur irregulares?

Reſpondeo & Dico Primò: Omnes illos cenſeri irregulares, qui cum cæteris concurrunt, quamuis vnus tantum, & vnus manu occidatur. Ratio eſt, Quia omnes cenſentur vna cauſa moralis illius homicidij. Ita Couarr. 2. parte §. 2. num. 3. in Clementina, *ſi furioſus*; & alij paſſim.

23
Omnes qui
ad occiſio-
nem con-
currunt,
ſunt irre-
gulares.

Bbbb

NOTA

Excipe so-
lum comi-
tantes.

Notatamen: Probabile esse, si quis alios comitetur, & nihil omnino per se faciat, nec causa sit cur homicidium hic & nunc fiat: id est, cum his circumstantijs, Celerius, acris, animosus, audacius, &c. non esse irregularem. Et ratio est, quia non censetur contulisse quidquam, aut vllum præbuisse influxum in illud facinus: vnde etiam non tenetur ad restitutionem, vt alibi ostensum est.

24
Si multi ex
intervallo
vulnerent,
cu tamē nō
letaliter.

Dico Secundò: Si multi vnum vulnerent, sed ex intervallo, sic, vt non censeantur instar vnus causæ concurrere, si prior non infixit vulnus letale, sed aliud non letale, non est irregularis, quamuis ille læsus ab alijs occidatur. Colligitur ex Capitulo *Significasti*, 2. de Homicidio: vbi respondet Pontifex, Parochū, qui primò vulnerat furem Ecclesiæ ornamenta asportantem, quem deinde Parochiani occiderunt, non esse irregularem, si vulnus non fuit letale: quod est contra Nauarrum num. 223. Si autem infligit vulnus letale; erit irregularis, quamuis ex eo reipsa non sequatur mors, sed ab alijs occidatur. Colligitur ex eodem Cap. Vide Couarr. num. 4. §. 2.

Nota tamen quosdam dubitare; præsertim si vulnus non fuerit causa, cur citius moreretur: vt si repente ab alijs fuit illi præcisum caput, vel cõfossium cor, vel cerebrum, sic vt reipsa mors tantummodò sit secuta ex vulnere & lesione aliorū. Quod sanè videtur rationi consentaneum.

25
Si dubium
quis occi-
dit.

Dico Tertio: Quando non constat à quo quis fuerit occisus, vel à quo vulnus letale acceperit, omnes, de quibus dubitatur, sunt irregulares. Est communior sententia. Vide Couarruuiam supra. Ratio est: quia in dubio homicidij censendum est quisque irregularis: Capitulum *Significasti*, supra.

Nota tamen, quosdam recentiores non improbabiler dicere, hoc solum habere locum in foro externo, idque maximè ante diligentem inquisitionem: in foro tamen conscientia, si post factam diligentem inquisitionem adhuc manet omnino dubium, quis sit auctor, neminem censendum irregularem: quia *Satus est crimen aliquod impunitum relinqui, quam innocentes puniri.*

Si medici
incuria
obierit.

Petes: Quid si vulnus non sit letale, & tamen Medici negligentia, vel malo suo regimine læsus moriatur, eritne vulnerator irregularis?

Respondeo: Verius videri non fore irregularem: contra Couarruuiam & Nauarrum. Ita Caietanus 2. 2. quæst. 64. art. 8. Et Sotus lib. 5. de iust. quæst. 1. art. 9. Ratio est, quia mors non sequitur ex vi vulneris, sed aliunde. Vnde etiam non tenetur ad restitutionem. Colligitur etiam ex Capitulo *Significasti*, 2. de Homicidio, vbi requiritur vt *vulnus sit letale*. Dices: si quis mandat famulo, vt aliquem iniuste percutiat, non tamen letaliter; famulus tamen occidat; mandans erit irregularis, quia est causa mortis: debuisset enim cogitare, facile ex eiusmodi mandato posse mortem sequi; vt colligitur ex Capitulo ultimo, de Homicidio in 6. ergo hic similiter. Respondeo, Negando Consequentia: Quia est dispar ratio. Nam ibi reuera infligitur vulnus letale ab eo, cui datum est mandatum vulnerandi: hic autem non infertur vulnus letale.

DVBIUM II.

Vtrum mandans homicidium semper
fiat irregularis?

Respondeo & Dico Primò: Mandantem fieri irregularem, si homicidium sequatur. Excipe, nisi antea reuocauerit mandatum, & reuocatio innotuerit mandatario: Tunc enim non censetur causa moralis. Ita Couarr. §. 3. num. 3. Nauarrum num. 233.

Dico Secundò: Ex eo, quòd quis ratum habeat homicidium suo nomine factum, si ipse antea nullo modo illius causa fuit per aliquod signum externum, non efficitur irregularis. Couarruuias §. 1. num. 4. Est contra Nauarrum, num. 233. Ratio est, Quia non censetur præbuisse influxum in facinus & cooperationem. Nam etsi ratihabitio æquiparetur mandato, id verum est in contractibus, & quoad culpam contrahendam; non tamen in inferendo damno, aut etiam quoad penam Iuris. Quia ratihabitio sequitur ipsum opus, ac proinde non potest esse causa efficiens operis.

DVBIUM III.

Vtrum consensus sit irregularis?

Respondeo & Dico Primò: Fieri irregularem, si ex consilio sequatur homicidium, vel mutilatio: vel si alter sine suo consilio non erat facturus, vel non ita citò, vel non ita animosè & audacter. Est communis sententia.

Dico Secundò: Quando dubium est, an sine tuo consilio fuisset facturus, presumitur non fuisse facturus: Nam *in dubio nemo presumitur peccaturus*. Vnde in eo casu Consultor erit irregularis. Ita Couar. §. 1. num. 4. p. 2.

Dico Tertio: Si consulens reuocet consilium; alter tamen, persuasus prioribus eius rationibus, nolit desistere, consultor fiet irregularis. Ratio est; Quia eius consilium verè est causa. Secus est de mandato, quia mandatarius agit vices mandantis: vnde hoc ipso, quo mandatum reuocatur, cessat omnis ratio exequendi mandatum. Sed qui consilium accipit, agit partes suas: vnde etsi consultor reuocet consilium, nisi persuaserit contrarium, semper manet ratio exequendi consilij.

Dico Quarto: Consultor nunquam fit irregularis, quando alter, cui dat consilium, vt morti se exponat, licitè id potest, v.g. pro liberatione parentum, amicorum, & aliorum. Ratio est, quia mors cõfetur illi inuoluntaria, & casu obueniens, nullaque intercedit culpa in consilio dando. Vide Couar. p. 2. §. 4. num. 9.

Petes: Vtrum, si latroni volenti occidere Petrum, persuadeas vt potius illum mutilet, sis irregularis?

Respondeo, Non esse: tum quia illa mutilatio non censetur tibi voluntaria, solum enim intendis auertere eius mortem: tum quia sine omni culpa ita consulis: atqui ex homicidio vel mutilatione, quæ priuatà auctoritate fit, non contrahitur irregularitas sine proprià graui culpa, iuxta supra dicta.

DVBIUM

DVBIVM IV.

Utrum non impediens homicidium, si Irregularis?

30
Si teneatur impedire ex iustitia.

Dico Primò: Qui ex iustitiâ tenetur impedire, si dolose omittat, & idcirco contingat aliquem occidi, fiet irregularis. Est communis. Vide Nauarr. num. 231. Ratio est, quia in foro externo talis tenetur homicidij reus. Sine tamen dolo, vel negligentia crassa, quæ dolo equiparetur, non incurritur hæc irregularitas. Vnde inferitur, dominum, si iniuriâ ab aliquo affectus, videat famulos vel amicos velle interficere eum, qui iniuriâ affectus, & non conetur impedire, fieri irregularem, homicidio secuto. Vide Couarr. §. 2. nu. 7. Si autem bona fide conetur impedire, non fiet irregularis, quamuis ipse rixam vel litigium iniquè aduersus eum excitârit. Vide Nauarrum num. 236.

31
Si solum teneatur ex charitate.

Dico Secundò: Qui solum ex charitate tenetur, etiamsi negligentia vel dolo se subtrahant, non sient irregulares secuto homicidio. Est communior sententia Doctorum. Vide Nauarrum cap. 24. num. 22. Ratio est, quia non peccant contra iustitiam; ac proinde nec peccato homicidij. Idem dico, etiamsi alijs suadeant, ne se immisceant, si tamen vi vel fraude alios à periclitantis defensione auertant, sient irregulares: quia peccant contra iustitiam.

CAPVT IV.

De Irregularitate qua prouenit ex homicidio seu mutilatione casuali?

DVBIVM I.

Quinam contrahant Irregularitatem ex homicidio vel mutilatione, quam casu inferunt?

32
Si adhibeas necessariam circumspectionem ne noceas.

Dico Primò: Qui dat operam rei licite, & adhibet necessariam circumspectionem ne noceat, non fiet irregularis, etiamsi sequatur homicidium, vel mutilatio. Patet dist. 50. multis capitibus. Ratio est, quia tale homicidium nullo modo censetur voluntarium. Aduerte, eam diligentiam, seu circumspectionem sufficere, quæ à viris prudentibus in simili opere solet adhiberi, spectatis omnibus circumstantijs.

33
Si eam non adhibeas.

Dico Secundò: Qui dat operam rei licitæ vel illicitæ, si non adhibeat debitam circumspectionem ne noceat, fiet irregularis, secuto homicidio, vel mutilatione. Est certa & communis sententia. Ratio est, quia tale homicidium censetur indirectè, & in suâ causâ voluntarium: vt si deijcias tegulam è recto, nec clames vt caueant.

Petes: Quæ culpa negligentia requiratur, vt hæc irregularitas incurratur?

Requiritur grauis negligentia.

Respondeo: Leuissima non sufficit; quia nulla lege tenemur summam diligentiam præstare. Neque etiam sufficit culpa vel negligentia leuis; quia non tenemur facere, quod diligentiores fa-

ciunt. Requiritur ergo negligentia grauis, quæ sit peccatum mortiferum ob periculum rei, vt docet Nauarrus num. 228. multiq̄ue alij recentiores, vt Couarruias, Paludanus, Castro, Petrus Nauarra, Sotus, &c. Ratio est, quia lex non punit, nisi actus perfectos in materiâ quam prohibet; non censetur autem perfectus, nisi sit perfectè voluntarius: atqui id, quod fit ex negligentia, non censetur perfectè voluntarium, nisi sit negligentia grauis. Confirmatur, quia qui bonâ fide aliquid facit vel omittit, vnde mors sequitur, non fit irregularis: vt patet de Clerico ordinato ante legitimam ætatem, & bonâ fide celebrante: hic enim non fit irregularis, vt docet Couarruias r. parte §. 1. num. 4. Atqui negligentia leuis non excludit bonam fidem; sed dolus duntaxat, & negligentia grauis, quæ dolo æquiparatur, vt docet Couarruias regulâ, Possessor. 2. parte cap. 7. num. 6. Hinc sequitur, eos qui regunt infirmos, si moueant eos, vt melius quiescant, vel vt cibum sumant, vel aliquid propinènt bonâ fide, vnde contingat accelerari mortem, non fieri irregulares, nisi id fecerint tam temerè seu incircumspectè, vt peccârint mortiferè; vt rectè Couarr. 2. parte nu. 3. & 10. Sotus lib. 5. de Iustit. quæst. 1. art. 9. Nauarr. num. 229.

Dico Tertio: Valdè probabile est etiam, eum qui dat operam rei illicitæ, quia periculosa & tendens ad homicidium, si debitam circumspectionem adhibeat, ne grauis noxa sequatur, non esse irregularem, etsi fortè secuta fuerit. Ita multi recentiores hoc tempore. Ratio est, quia homicidium secutum censetur planè inuoluntarium: diligentia enim illa abstergit periculum, ratione cuius videtur tendere ad homicidium. Est contra Couarr. Nauarrum, Sotum, & alios.

Hinc sequitur, Clericum peritum chirurgiæ, si secundum artis præcepta incidat, vel vrat, etsi peccet contra præceptum Iuris, quo tale ministerium, tanquam indecorum eius statui, prohibetur, non tamen fieri irregularem, etsi fortè mors sequatur; quia censetur omninò inuoluntariè sequi. Quod confirmo; Quia Laicus in huiusmodi casu non fiet irregularis, vt omnes fatentur: ergo neque Clericus; Iura enim non constituunt differentiam inter Laicum & Clericum in hæc specie.

Peccat Clericus exercendo chirurgicam, etsi non fiat irregularis.

Dices, Ille Clericus tenebatur vitare illam incisionem ob periculum homicidij: ergo, si non vitet, ei imputabitur.

Respondeo: Si erat peritus, non tenebatur vitare præcisè ob periculum, sed ob præceptum Iuris, quod vetuit hanc incisionem generatim Clericis: partim, quia dedecet eorum statum; partim, quia plerumque Clerici non sunt ita periti, vt res illa postulat ad vitandum homicidij. Cum hoc tamen stat, quod si quis Clericus reperitur satis peritus, qui omnem diligentiam necessariam præstet, hunc non censeri causam mortis, sicut nec Laicus censetur.

DVBIVM II.

Quis possit dispensare in homicidio voluntario, & casuali?

Respondeo & Dico Primò: In irregularitate ex homicidio voluntario, etsi occulto, solus
Bbbb ij Papa

35